

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου

Του δρα Φίλιππου Τσιμπόγλου

Από τη δημιουργία της, το 1992, μέχρι σήμερα, η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου ανέλαβε να καλύψει ανάγκες φοιτητών, ακαδημαϊκών, αλλά και της ευρύτερης επιστημονικής κοινότητας της Κύπρου και ανέπτυξε πολλά περισσότερα από μια ερευνητική βιβλιοθήκη ανοικτή σε όσους χρειάζονται επιστημονική πληροφόρηση. Σήμερα, εκτός από τις 300.000 βιβλίων και τις 3.000 περιοδικών της, η Βιβλιοθήκη διατηρεί ένα σημαντικότερο αριθμό (150) βάσεων δεδομένων, μια αξιόμαχη συλλογή (20.000) τίτλων ηλεκτρονικών περιοδικών και ένα υποσχόμενο πυρήνα (25.000) ηλεκτρονικών βιβλίων. Η εμβέλεια των δραστηριοτήτων της αφορά πλέον την πορεία της Κύπρου προς την Κοινωνία της Πληροφορίας και της Γνώσης, αφορά όλους όσους εξαρτούν τις δραστηριότητές τους από την πληροφοριακή υποδομή της χώρας και την απρόσκοπτη ροή επιστημονικών πληροφοριών. Οι επιστήμονες και οι διοικήσεις των Ιδρυμάτων της Κύπρου γνωρίζουν ότι το κόστος των επιστημονικών πληροφοριών είναι απαγορευτικά υψηλό για τον προϋπολογισμό τους, με αποτέλεσμα η πρόσβαση στις πηγές να είναι δύσκολη έως και αδύνατη. Μία λογική αύξηση των προϋπολογισμών δεν θα ήταν αρκετή για ανάπτυξη επαρκούς συλλογής σε κάθε μεμονωμένο Ίδρυμα, ούτε καν για να καλύψει τις ετήσιες αυξήσεις των ίδιων συνδρομών για τα επόμενα χρόνια. Οι διεθνείς συνθήκες επιβάλλουν μια συστημική προσέγγιση με ενιαία αντιμετώπιση από όλα τα ιδρύματα, χωρίς επανάληψη της αγοράς των ίδιων πηγών και προσβάσεων στη μικρή κλίμακα της Κύπρου. Η λύση βρίσκεται στη δημιουργία ενός μηχανισμού συνεργασιών, συντονισμού, τεχνογνωσίας, επιμερισμού και μείωσης του κόστους της πληροφοριακής επάρκειας.

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου έχει ήδη αναπτύξει αυτό το μηχανισμό και έχει αποδείξει ότι αυτή είναι η μόνη, αλλά και η εφικτή λύση. Συνεργαζόμενη αποτελεσματικά προσφέρει υπηρεσίες και πρόσβαση σε πανεπιστήμια, ερευνητικά ινστιτούτα, πολιτιστικά κέντρα, επιστημονικές ενώσεις, ιατρικούς συλλόγους, εκπαιδευτικούς φορείς, κρατικές υπηρεσίες, δημοτικές και σχολικές βιβλιοθήκες, μεμονωμένους ερευνητές και πολίτες.

Πρωτοστάτησε στη δημιουργία του Συνδέσμου Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με τα δημόσια Πανεπιστήμια, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, την Κυπριακή Βιβλιοθήκη και προγραμματίζει τη συμμετοχή των υπολοίπων πανεπιστημίων και ερευνητικών ιδρυμάτων. Δημιούργησε συλλογικό κατάλογο 15 κυπριακών βιβλιοθηκών και ξεκίνησε το διαδανεισμό μεταξύ τους και την επέκταση του καταλόγου σε 100 βιβλιοθήκες. Παράλληλα σχεδιάζει συνεργατική καταλογογράφηση στον ενιαίο χώρο των βιβλιοθηκών και δημιουργεί ένα ομοιογενές περιβάλλον κυπριακού περιεχομένου με ψηφιοποίηση συλλογών από παλαιά και σπάνια βιβλία, πίνακες, χάρτες, περιοδικά, βίντεο, ηχογραφήσεις, αρχαιακό και άλλο υλικό, προσβάσιμο διαδικτυακά από όλο τον κόσμο. Αλλά αυτός ο μηχανισμός χρειάζεται στήριξη. Η συνέχιση αυτής της επιτυχούς προσπάθειας εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από δύο δράσεις της πολιτείας, μία από το Υπουργείο Παιδείας και μία από το Υπουργείο Οικονομικών.

Η πρώτη δράση συνίσταται στη de jure αναγνώριση μιας de facto επωφελούς κατάστασης, στη θεσμοθέτηση ρόλων και αρμοδιοτήτων που η Βιβλιοθήκη έχει ήδη αναλάβει. Πρόκειται για τη θεσμική μετεξέλιξη της σε εγκατάσταση εθνικής ερευνητικής υποδομής, όπου θα έχουν λόγο και όφελος όλα τα ιδρύματα της χώρας. Η οικονομική συγκυρία επιβάλλει αυτή την προσέγγιση και η κλίμακα της Κύπρου την επιτρέπει. Το Υπουργείο έχει αντιληφθεί το μέγεθος των ωφελημάτων, προχωρά στην ενίσχυση και διεύρυνση του Συνδέσμου Βιβλιοθηκών και προωθεί για έγκριση τη δημιουργία Συμβουλίου Βιβλιοθηκών Κύπρου για μια συνολική πολιτική για τις βιβλιοθήκες και την πληροφόρηση.

Η δεύτερη δράση αφορά το Υπουργείο Οικονομικών και τη στέγαση της Βιβλιοθήκης. Τα σχέδια του αρχιτέκτονα Jean Nouvel είναι έτοιμα εδώ και τρία χρόνια, έχουν εγκριθεί από την Πολεοδομία, την Πυροσβεστική, τη Μηχανολογική Υπηρεσία, έχουν αξιολογηθεί από ανεξάρτητη διεθνή επιτροπή και αναμένουν την πολιτική έγκριση. Κάθε καθυστέρηση αυξάνει το κόστος των υλικών και της κατασκευής.

Για την καθυστέρηση δεν ευθύνεται το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ευθύνονται όσοι δεν αποφασίζουν έναρξη των εργασιών τώρα. Κάθε απόκλιση από τα σχέδια συνεπάγεται επιπλέον κόστος.

Υπολογίζεται ότι αν σήμερα ξεκινήσουν άλλα σχέδια, η καθυστέρηση θα αυξηθεί στα εννέα χρόνια και η επιβάρυνση θα φτάσει τα 21 εκατομμύρια ευρώ. Εκτός όμως από την οικονομική, αναδύεται μια απείρως σημαντικότερη διάσταση. Αν δεν αρχίσουν τα έργα, 6000 φοιτητές θα φοιτούν για ακόμη εννέα χρόνια άνευ βιβλιοθήκης, άνευ φυσικού χώρου ομαδικής μελέτης και ατομικής μάθησης. Ποιος θα μπορέσει να ισχυριστεί ότι η αναμενόμενη αντίδρασή τους θα είναι άδικη; Και πάλι δεν θα ευθύνεται το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Το Πανεπιστήμιο εκθέτει τεκμηριωμένα δεδομένα και αναμένει ανάληψη ευθυνών και απόφαση τώρα. Επιπλέον φροντίζει να ελαφρύνει το οικονομικό βάρος της κατασκευής με τη συγκέντρωση δωρεών και ευεργεσιών, στην περίπτωση της Βιβλιοθήκης από την οικογένεια του αείμνηστου Στέλιου Ιωάννου. Τελικό συμπέρασμα, η μόνη οικονομική λύση είναι η λήψη απόφασης για έναρξη των εργασιών σήμερα.

**Ο δρ Φίλιππος Τσιμπόγλου είναι διευθυντής της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου*